

process; 2) it is carried out by judges of economic courts holding administrative positions, as well as by other internal and external subjects concerning the judicial system; 3) it is always intended to create the proper organizational conditions for the administration of justice in commercial litigation; 4) the boundaries, mechanism and procedure of organizational support are defined in legislative acts; in addition, the issues of internal organization of the activity of commercial courts may be resolved by judicial self-government bodies; 5) its structure consists of various organizational actions, which form separate types of organizational support.

The content of types of organizational support of activity of economic courts has been revealed. The factors that influence the efficiency of organizational support of the activity of commercial courts in Ukraine have been singled out.

Considering the functional and organizational isolation of the system of economic courts the following features of organizational support of their activity have been distinguished: 1) before the entry into force of the new Law on Judiciary and Status of Judges, the system of economic courts was headed by the Supreme Economic Court of Ukraine, and after the entry into force of this Law, the Supreme Court within the system of courts of general jurisdiction becomes the sole supreme court within which the Court of Cassation operates; 2) the legislation of Ukraine puts forward special qualification requirements for the specialization of judges of economic courts; 3) the highest body of judicial self-government in the system of economic courts is the Board of judges of economic courts.

Keywords: *economic court, system, structure, organizational support, administrative and legal support.*

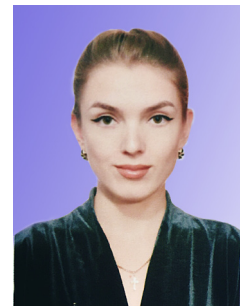
УДК 340.162

DOI: 10.31733/2078-3566-2019-4-48-55

Комісаров О. Г.,©
доктор юридичних наук,
професор
(Дніпропетровський
державний
університет
внутрішніх справ)

Бизова А. М.©
аспірант
(Дніпропетровський
державний
університет
внутрішніх справ)

СУТНІСТЬ, ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ОРГАНІВ ВІЙСЬКОВОЇ ЮСТИЦІЇ

У статті проаналізовано законодавство у сфері діяльності військової юстиції в Україні. Досліджено поняття військової юстиції. Визначено структуру та основні завдання органів військової юстиції. Зроблено висновок щодо необхідності внесення змін у законодавство в цій сфері та посилення ролі Національної поліції України у процесі формування військової поліції як складової військової юстиції.

Ключові слова: *військова юстиція, військові суди, військова поліція, військова адвокатура, Державне бюро військової юстиції, юридична служба у військових формуваннях.*

Постановка проблеми. Однією із цілей державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях є захист прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб. Для забезпечення цієї мети необхідно на законодавчому рівні створити систему правозахисних

© Комісаров О. Г., 2019
ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0002-7865-0447>
tsp1dduvs@gmail.com

© Бизова А. М., 2019
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-3906-6149>
tsp1dduvs@gmail.com

органів, основним завданням яких стане захист прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, але з особливими повноваженнями, що враховують специфіку воєнного часу. Саме військова юстиція може стати тим єдиним злагодженим механізмом, що забезпечить розслідування, розгляд та притягнення до відповідальності осіб, які скоїли військові злочини.

Починаючи з 2014 року стрімко зріс і залишається стабільно високим рівень злочинності серед військовослужбовців. Загальна кількість проваджень, які розслідуються слідчими військової прокуратури протягом 2015–2017 років, перевищила 20 тис. справ, військові слідчі за 5 місяців 2018 року розслідували 5,2 тис. військових злочинів, а за 4 місяці попереднього року таких злочинів було майже 7,5 тис [1].

Тому поточний стан загроз обороноздатності держави, зовнішнього вторгнення, військової агресії вимагає посилення ролі та реформування Збройних сил України (далі – ЗСУ) та системи правоохоронних органів у воєнній сфері. Ці зміни безпосередньо пов'язані з реформуванням органів юстиції в Україні, що зумовлює необхідність створення системи військової юстиції.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Важливо відзначити, що, незважаючи на виняткову важливість і актуальність питання діяльності та повноважень органів військової юстиції, вітчизняна та зарубіжна наука не приділила достатньої уваги розробці її теоретичних основ. Відсутність дефініцій, адекватного понятійного апарату вказує на істотні прогалини у чинному законодавстві України.

Водночас у правовій науковій літературі теоретичного і методологічного характеру зосереджено чимало ідей та обґрунтованих положень, які стосуються цієї проблематики. Теоретичним аспектам проблемам сутності та повноважень органів військової юстиції присвятили праці такі вчені-правознавці, як: О. Баганець, В. Вдовиченко, С. Голунський, І. Жолобович, М. Карпов, В. Кравчук, О. Котляренкота, О. Лошихін, І. Марочкін, Я. Романовський, Ю. Ремескова, Є. Сидоров, В. Сердюк, Є. Суботін, А. Толкаченко, О. Хлопецький, В. Шишкін, А. Шевченко, М. Якимчук, В. Яцина та інші.

Незважаючи на значущу теоретичну базу дослідження військової юстиції, ні на законодавчому, ні на науковому рівні не визначено поняття, завдання та систему військової юстиції. Тому ця проблематика потребує подальшого наукового дослідження, особливо в умовах військової агресії Російської Федерації.

Зважаючи на актуальність і значущість проблеми, **метою** статті є визначення сутності, структури та призначення органів військової юстиції, їх повноважень.

Для досягнення зазначеної мети були поставлені такі завдання:

- визначити сутність і нормативний зміст поняття військової юстиції;
- розглянути основні завдання, які є перед органами військової юстиції;
- визначити структуру та повноваження органів військової юстиції.

Виклад основного матеріалу. Перед тим, як з'ясувати питання поняття військової юстиції потрібно дослідити етимологію терміну «юстиція». Зокрема, український словник визначає юстицію як: 1) правосуддя; 2) система судових установ; судове відомство [2, с. 88]. Згідно з словником юридичних термінів юстиція — сукупність судових установ, їхня діяльність по здійсненню правосуддя, а також широковживаний термін, що означає судове відомство [3, с. 114]. Більш широке значення надають Т. О. Коломєць та В. К. Колпаков, зокрема юстиція це – одна із сфер адміністративно-політичної діяльності держави, охоплює діяльність органів судової та виконавчої влади, що спрямована на розв'язання спорів, забезпечення прав і свобод людини, захисту її інтересів, інтересів підприємств, установ, організацій та держави [4, с. 518].

Отже, юстицію можна розглядати у вузькому значенні як систему судових установ, або в широкому – як сукупність органів судової та виконавчої влади, діяльність яких спрямована на розв'язання спорів, забезпечення прав і свобод людини, захисту її інтересів, інтересів підприємств, установ, організацій та держави.

На наш погляд, розгляд військової юстиції як лише діяльності військових суддів не надасть об'єктивної можливості всебічно забезпечити розв'язання спорів, захист прав і свобод людини, інтересів підприємств, установ, організацій та держави під час дії режиму воєнного часу.

Тому військову юстицію можна визначити як діяльність системи військових судів та правоохоронних органів, що спрямована на розв'язання спорів, забезпечення прав і

свобод людини, захисту її інтересів, інтересів підприємств, установ, організацій та держави під час воєнних конфліктів.

Якщо розглядати військову юстицію в широкому значенні, то і система органів військової юстиції включає в себе як судові, так і правоохоронні органи. Це органи, які здійснюють досудове розслідування, оперативно-розшукову діяльність та підтримують обвинувачення в суді.

З моменту початку агресії Російської Федерації було запропоновано багато нормативно-правових актів, які передбачали створення окремих органів військової юстиції, але більшість з них так і не були прийняті. Зокрема, це законопроекти «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо утворення військових судів та окремих організаційних питань)» № 2557 від 06.04.2015 р. [5], «Про внесення змін до Закону України “Про судоустрій і статус суддів” щодо утворення військових судів» № 8392-1 від 01.06.2018 р. [6], «Про Державне бюро військової юстиції» № 8387 від 21.05.2018 р. [7], «Про Військову поліцію» №1805 від 21.01.2015 р. [8].

Першим і найбільш впливовим у системі органів військової юстиції має стати військовий суд. На території України військові суди були ліквідовані відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010 р. та Указу Президента України від 14.09.2010 р. № 900/2010 «Про ліквідацію військових апеляційних та військових місцевих судів».

На той час не існувало об’єктивної потреби у створенні такого спеціалізованого суду. Але з початку російської агресії вона виникла. Тому на розгляд Верховної Ради України був винесений законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо утворення військових судів та окремих організаційних питань)» № 2557 від 06.04.2015 р., а згодом – «Про внесення змін до Закону України “Про судоустрій і статус суддів” щодо утворення військових судів» № 8392-1 від 01.06.2018 р.

У цих законопроектах врегульовувалось питання місця військових судів у системі судів України, зокрема чи відокремити спеціалізовані військові суди в окрему ланку судової системи, чи зробити їх частиною судів загальної юрисдикції.

Так, законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо утворення військових судів та окремих організаційних питань)» визначав, що військові суди є судами загальної юрисдикції, що спеціалізуються на розгляді кримінальних справ, адміністративних справ та справ про адміністративні правопорушення і здійснюють правосуддя у ЗСУ та інших військових формуваннях. Законопроектом передбачалося також створення військових апеляційних судів в апеляційних округах згідно з Указом Президента України.

Натомість відповідно до законопроекту «Про внесення змін до Закону України “Про судоустрій і статус суддів” щодо утворення військових судів» № 8392-1 від 01.06.2018 р., місцевими загальними судами є окружні суди та військові суди. Такі суди також будуть спеціалізуватись на розгляді кримінальних справ, адміністративних справ та справ про адміністративні правопорушення та здійснювати правосуддя у ЗСУ та інших військових формуваннях.

Юрисдикція військових судів буде поширюватись на злочини, які виникають у сфері військових правовідносин, суб’єктами яких є військовослужбовці та інші особи, визначені законом. Військовим судам будуть підсудні справи у сфері шпигунства, диверсій та терористичних актів проти встановленого порядку несення служби, вчинені особами начальницького складу виправно-трудових установ та інші.

Додатково до підсудності військових судів можна також віднести справи щодо захисту честі й гідності військовослужбовців, про відшкодування майнової шкоди, заподіяної внаслідок злочину та інші справи, пов’язані із захистом прав і свобод військовослужбовців.

Крім військового суду першої інстанції, утворюється апеляційна інстанція – вищий військовий суд, який розглядає справи, по яких винесено рішення військовими судами першої інстанції з розгляду кримінальних, адміністративних справ та справ про адміністративні правопорушення. Цей суд планується як спеціалізований апеляційний суд щодо справ, розглянутих військовими судами та судом першої інстанції з розгляду окремих категорій справ.

Доречним також буде передбачити у законах, які регулюють діяльність військових судів, створення касаційної інстанції, наприклад, Касаційного військового суду у складі Верховного Суду або окремої судової палати з розгляду військових правопорушень. Тоді система військового судоустрою матиме завершений цикл розгляду кримінальних, адміністративних справ та справ про адміністративні правопорушення у військовій сфері.

Незважаючи на важливість створення військових судів, ці законопроекти не були прийняті Верховною Радою України, тому питання створення військових судів залишилось відкритим. Але зважаючи на продовження Операції об'єднаних сил, кількість військових злочинів неминуче зростатиме, а, значить, створення військових судів – це справа часу.

Наступним органом, який повинен входити до системи військової юстиції, є військова прокуратура. Але з 2017 р. військова прокуратура втратила функцію досудового розслідування, зокрема ці повноваження отримали слідчі органів Державного бюро розслідувань, які здійснює досудове розслідування злочинів проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини).

Зрозуміло, що наслідком цього стало категоричне несприйняття військовими підслідності їх злочинів цивільному Державному бюро розслідувань. Тому був розроблений законопроект «Про Державне бюро військової юстиції» від 21.05.2018 р.

Прийняття Закону України «Про Державне бюро військової юстиції» та створення такого Державного бюро обґрунтовується позбавленням Військової прокуратури права досудового розслідування та передавання цих функцій до Державного бюро розслідувань, яке не є спеціалізованим органом з розгляду військових правопорушень.

Відповідно до цього законопроекту метою створення Державного бюро військової юстиції є забезпечення законності та правопорядку у ЗСУ та інших військових формуваннях, в оборонно-промисловому комплексі держави, військово-цивільних та військових адміністраціях, об'єднаних силах, інших державних органах, які комплектуються військовослужбовцями. Цей державний правоохоронний орган спеціального призначення буде забезпечувати захист прав та законних інтересів військовослужбовців і прирівняних до них осіб, інтересів держави у сфері оборони та безпеки шляхом здійснення правоохоронної діяльності. Повноваження Державного бюро військової юстиції будуть охоплювати права щодо попередження, виявлення, припинення та розслідування злочинів, кримінальних проступків, здійснення державного нагляду (контролю).

Особливу роль у системі органів військової юстиції повинна відігравати Національна поліція України (НПУ). Але НПУ спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через міністра внутрішніх справ України і є по суті правоохоронним органом, який забезпечує публічний порядок та безпеку в мирний час. Хоча зараз держава потребує саме спеціалізованого органу, який би оперативно реагував на кризові ситуації, що загрожують національній безпеці, і мав би у своєму складі професійних військовослужбовців.

Тому відповідно до законопроекту «Про Військову поліцію» №1805 від 21.01.2015р. пропонується створити військову поліцію, загальне керівництво якою буде здійснювати міністр оборони України. З питань здійснення інших завдань та функцій, не віднесених до компетенції міністра оборони України, керівництво Військовою поліцією буде виконувати начальник Генерального штабу – Головнокомандувач ЗСУ. Створення військової поліції передбачено також у законопроекті «Про Державне бюро військової юстиції» як частини цієї структури.

Але треба враховувати, що подібний орган вже був створений Верховною Радою України 07.03.2002 р. після прийняття Закону України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України», відповідно до якого у складі ЗСУ правоохоронну діяльність здійснює Військова служба правопорядку у ЗСУ. Проте рішенням Ради національної безпеки і оборони України від 15.02.2008 р. було схвалено Концепцію реформування кримінальної юстиції України, якою передбачено перетворення Служби правопорядку у Військову поліцію та віднесення до її компетенції розслідування військових злочинів.

Відповідно до законопроекту «Про Військову поліцію» №1805 від 21.01.2015 р. Військова поліція утворюється як військово-правоохоронне формування, призначене для забезпечення правопорядку, виявлення кримінальних та інших правопорушень, а також їх

розкриття і припинення. Суб'єктами вчинення таких правопорушень є військовослужбовці, а також працівники та державні службовці Міністерства оборони України і ЗСУ, громадяни України, які є військовослужбовцями, військовозобов'язані та резервісти під час проходження ними зборів.

До функцій Військової поліції також буде віднесено забезпечення безпеки дорожнього руху військових транспортних засобів, захист прав і свобод військовослужбовців та військового майна від протиправних посягань, участь у протидії диверсійним проявам і терористичним актам та припиненні протиправних дій військовослужбовців і цивільних осіб на військових об'єктах. Військова поліція буде здійснювати досудове розслідування злочинів та кримінальних проступків у військовій сфері.

Крім того, за військовою поліцією залишаються повноваження проведення оперативно-розшукової діяльності у сфері розслідування військових злочинів. А також превентивна функція Військової поліції, зокрема виявлення причин, передумов, обставин злочинів та інших правопорушень, вчинених військовослужбовцями, працівниками у військових частинах та на військових об'єктах.

Спірним залишається питання створення військової адвокатури, інститут якої діє, наприклад, в Ізраїлі. З погляду захисту прав і свобод військовослужбовців у кримінальних справах створення такого інституту досить доречно. Особливо, якщо такими адвокатами будуть штатні офіцери з вищою юридичною освітою. Поки що адвокатська діяльність не сумісна з військовою або альтернативною (невійськовою) службою. Тому створення такого інституту потребує внесення змін у чинне законодавство.

Передбачається, що військовий адвокат матиме ті самі процесуальні права, що й адвокати відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» № 5076-VI від 05.07.2012 року. Особливістю є те, що суб'єктами отримання правової допомоги будуть військовослужбовці, військовозобов'язані, ветерани, учасники бойових дій та інші прирівняні до них особи щодо представництва інтересів у суді, на підприємствах, в установах і організаціях. Також це може бути діяльність військового адвоката щодо консультування з приводу призову на службу, укладання контракту, мобілізації, проходження військової служби або звільнення, страхування, отримання соціальних пільг, оскарження у суді незаконних наказів командира (начальника) та інше.

Крім військової адвокатури, особливе місце в системі військової юстиції займає діяльність юридичної служби у військових формуваннях. Юридична служба є спеціальним підрозділом, який створений для організації правової роботи органу військового управління, військового командування (військової частини), до штату якого вона входить, на яку покладено правове забезпечення його діяльності. На сьогодні саме юридична служба у ЗСУ та військових формуваннях відіграє основну роль у захисті прав і свобод військовослужбовців.

Враховуючи все вищевикладене, в систему військової юстиції, в найбільш широкому значенні, можуть входити військові суди, Державне бюро розслідувань (військова прокуратура або Державне бюро військової юстиції), військова поліція, військова адвокатура, юридична служба військових формувань.

Основними завданнями військової юстиції є:

– для військової поліції – підтримування правопорядку серед військовослужбовців і контроль за їх статутною поведінкою, а також здійснення оперативно-розшукової діяльності щодо вчинення військовослужбовцями правопорушень;

– військова адвокатура та юридична служба у військових формуваннях – юридично-консультативна або юридично-роз'яснювальна робота, представництво інтересів військовослужбовців та прирівняних до них осіб у суді, на підприємствах, в установах і організаціях;

– Державне бюро розслідувань (військова прокуратура або Державне бюро військової юстиції) – розслідування кримінальних правопорушень і пред'явлення військовослужбовцям обвинувачення у вчиненні злочину;

– військові суди – розгляд справ щодо обвинувачення військовослужбовців у вчиненні злочину або інших справ щодо розв'язування спірних правовідносин, в яких стороною є військовослужбовець.

Висновки. Створення військової юстиції як ієрархічної злагодженої системи військових судів та правоохоронних органів, яка б забезпечила захист прав і свобод людини, інтересів підприємств, установ, організацій та держави під час воєнних конфліктів у нашій країні залишається у перспективі. Більшість органів військової юстиції існує лише у законопроектах, які не прийняті Верховною Радою України, а ті, що вже створені, потребують удосконалення на законодавчому та практичному рівні. Тому дослідження діяльності органів військової юстиції потребує подальшого фундаментального вивчення науковців-правознавців та юристів-практиків.

Список використаних джерел

1. Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях: Закон України 18 січня 2018 року № 2268-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2268-19> (дата звернення: 19.10.2019).
2. ЦензорНет. Рівень злочинності серед військовослужбовців залишається стабільно високим: від початку року розслідували 5,2 тис. військових злочинів. URL: https://censor.net.ua/ua/news/3068562/riven_zlochynnosti_sered_viyiskovoslujbovtiv_zalyshayetsya_stabilno_vysokym_vid_pochatku_roku_rozsliduvaly (дата звернення: 19.10.2019). Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо утворення військових судів». URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64138 (дата звернення: 19.10.2019).
3. Сучасний словник - мінімум іншомовних слів / укл. Г.П. Узунова. Сімферополь: Університет економіки і управління. 2004. 90 с.
4. Словничок юридичних термінів: Навч. посіб. / уклад. В. П. Марчук. Київ: МАУП, 2003. 128 с.
5. Адміністративне право України: словник термінів / за заг.ред. Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков. Київ, Ін Юре, 2014. 520 с.
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо утворення військових судів та окремих організаційних питань): законопроект 2557 від 06.04.2015. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54668 (дата звернення: 19.10.2019).
7. Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо утворення військових судів: Законопроект України 8392-1 від 01.06.2018. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64138 (дата звернення: 19.10.2019).
8. Кримінально процесуальний кодекс України 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n5303> (дата звернення: 19.10.2019).
9. Про Державне бюро розслідувань: Закон України 12.11.2015 р. № 794-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19> (дата звернення: 19.10.2019).
10. Про Державне бюро військової юстиції: законопроект 8387 від 21.05.2018. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=8387&skl=911 (дата звернення: 19.10.2019).
11. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про Державне бюро військової юстиції» 8387 від 21.05.2018. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=8387&skl=9 (дата звернення: 19.10.2019).
12. Про Національну поліцію: Закон України 2 липня 2015 року № 580-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#n6> (дата звернення: 19.10.2019).
13. Про Військову поліцію: Законопроект України №1805 від 21.01.2015. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53648 (дата звернення: 19.10.2019).
14. Правова робота в Збройних Силах України: Навчальний посібник / За заг. ред. В.І. Кириленка. Київ, РВЦ «Військовий інститут», 2010. 408 с.

Надійшла до редакції 26.11.2019.

Referents

1. Pro osoblyvosti derzhavnoyi polityky iz zabezpechennya derzhavnoho suverenitetu Ukrayiny na tymchasovo okupovanykh terytoriyakh u Donets'kiy ta Luhans'kiy oblastiakh: Zakon Ukrayiny 18 sichnya 2018 roku № 2268-VIII. [On the peculiarities of the state policy on securing the state sovereignty of Ukraine in the temporarily occupied territories in Donetsk and Luhansk regions: Law of Ukraine January 18, 2018 No. 2268-VIII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2268-19> (data zvernennya: 19.10.2019). [in Ukr.].
2. TsenzorNet. Riven' zlochynnosti sered viys'kovoslujbovtiv zalyshayet'sya stabil'no vysokym: vid pochatku roku rozsliduvaly 5,2 tys. viys'kovykh zlochyniv. [The crime rate among military personnel

remains consistently high: 5.2 thousand war crimes cases have been investigated since the beginning of the year]. URL: https://censor.net.ua/ua/news/3068562/riven_zlochynnosti_sered_viyiskovoslujbovtstv_zalyschayetsya_stabilno_vysokym_vid_pochatku_roku_rozsliduvaty (data zvernennya: 19.10.2019). [in Ukr.].

3. Suchasnyy slovnyk - minimum inshomovnykh sliv [Modern vocabulary - minimum of foreign words]/ ukl. H.P. Uzunova. Simferopol': Universytet ekonomiky i upravlinnya (2004). 90 s. [in Ukr.].

4. Slovnychok yurydychnykh terminiv: [Glossary of Legal Terms] Navch. posib. / uklad. V. P. Marchuk. Kyiv: MAUP, (2003). 128 s. [in Ukr.].

5. Administratyvne pravo Ukrayiny: slovnyk terminiv [Administrative Law of Ukraine: Glossary of Terms THEN]/ za zah.red. T.O. Kolomojets', V.K. Kolpakov. Kyiv, In Yure, (2014). 520 s. [in Ukr.].

6. Pro vnesennya zmin do deyakykh zakonodavchykh aktiv Ukrayiny (shchodo utvorennya viys'kovykh sudiv ta okremykh orhanizatsiynykh pytan'): zakonoproekt 2557 vid 06.04.2015. [On amendments to some legislative acts of Ukraine (concerning the formation of military courts and certain organizational issues): Bill 2557 of 06.04.2015]. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54668 (data zvernennya: 19.10.2019). [in Ukr.].

7. Pro vnesennya zmin do Zakonu Ukrayiny «Pro sudoustriy i status suddiv» shchodo utvorennya viys'kovykh sudiv: Zakonoproekt Ukrayiny 8392-1 vid 01.06.2018. [On Amendments to the Law of Ukraine “On the Judiciary and Status of Judges” on the Establishment of Military Courts: Bill of Ukraine 8392-1 of 01.06.2018]. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64138 (data zvernennya: 19.10.2019). [in Ukr.].

8. Kryminal'no protsesual'nyy kodeks Ukrayiny 13 kvitnya 2012 roku № 4651-VI. [Code of Criminal Procedure of Ukraine, April 13, 2012 No. 4651-VI]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n5303> (data zvernennya: 19.10.2019). [in Ukr.].

9. Pro Derzhavne byuro rozsliduvan': Zakon Ukrayiny 12.11.2015 r. № 794-VIII. [On the State Bureau of Investigation: Law of Ukraine 12.11.2015, No. 794-VIII]. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19> (data zvernennya: 19.10.2019). [in Ukr.].

10. Pro Derzhavne byuro viys'kovoyi yustytisiyi: zakonoproekt 8387 vid 21.05.2018. [On the State Bureau of Military Justice: Bill 8387 of 05/21/2018]. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=8387&skl=911 (data zvernennya: 19.10.2019). [in Ukr.].

11. Poyasnyval'na zapyska do proektu Zakonu Ukrayiny «Pro Derzhavne byuro viys'kovoyi yustytisiyi» 8387 vid 21.05.2018. [Explanatory Note to the Draft Law of Ukraine “On the State Bureau of Military Justice” 8387 dated 21.05.2018]. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=8387&skl=9 (data zvernennya: 19.10.2019). [in Ukr.].

12. Pro Natsional'nu politsiyu: Zakon Ukrayiny 2 lypnya 2015 roku № 580-VII.I. [On the National Police: Law of Ukraine on July 2, 2015 No. 580-VII.I]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#n6> (data zvernennya: 19.10.2019). [in Ukr.].

13. Pro Viys'kovu politsiyu: Zakonoproekt Ukrayiny №1805 vid 21.01.2015. [On the Military Police: Bill of Ukraine # 1805 dated 21.01.2015]. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53648 (data zvernennya: 19.10.2019). [in Ukr.].

14. Pravova robota v Zbroynykh Sylakh Ukrayiny: Navchal'nyy posibnyk [Legal work in the Armed Forces of Ukraine: Textbook] / Za zah. red. V.I. Kyrylenka. Kyiv, RVTS «Viys'kovyy instytut», (2010). 408 s. [in Ukr.].

SUMMARY

Komisarov O. H. Byzova A. M. The essence, purpose and main tasks of the military justice bodies. In the article, based on the study of the experience of resolving the military conflict in Ukraine in the east of the country and the analysis of the current legislation in the field of military justice, it is emphasized the expediency of creating a system of human rights bodies whose main task will be to protect the rights, freedoms and legitimate interests of individuals and legal entities, but with special powers that take into account the specifics of wartime. It is stated that, despite the exceptional importance and urgency of the issue of activity in the conditions of counteracting external aggression, domestic science did not pay sufficient attention to the development of theoretical bases of powers of the military justice bodies. The absence of definitions, adequate conceptual apparatus indicates significant gaps in the current legislation of Ukraine.

The concept of military justice established in continental Europe is explored. It is concluded

that the consideration of military justice as a mere activity of military judges will not give an objective opportunity to comprehensively ensure the resolution of disputes, protection of human rights and freedoms, interests of enterprises, institutions, organizations and the state during a military conflict. It is proposed to consider military justice as an activity of the system of military courts and law enforcement agencies aimed at resolving disputes, securing human rights and freedoms, protecting its interests, the interests of enterprises, institutions, organizations and the state during military conflicts. The structure and main tasks of the military justice bodies are determined.

Special attention was paid to the Institute of the Military lawyers, which is designed to protect the rights and freedoms of military personnel in criminal matters. It is emphasized that it is advisable to appoint such lawyers as full-time officers of military units with higher legal education.

The conclusion was made about the necessity to amend the legislation in this area and to strengthen the role of the National Police of Ukraine in the process of forming the military police (MP) as a component of military justice.

Keywords: *military justice, military courts, military police, military lawyers, State bureau of military justice, legal service in military units.*

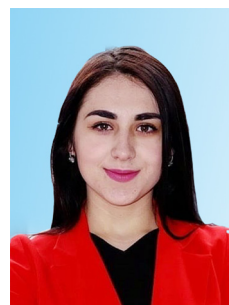
УДК 342.5

DOI: 10.31733/2078-3566-2019-4-55-62

Мінка Т. П.©
доктор
юридичних наук,
доцент
(Університет
митної
справи
та фінансів,
м. Дніпро)

Руденко В. О.©
здобувач
(Університет
митної
справи
та фінансів
м. Дніпро)

ПОВНОВАЖЕННЯ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ ЩОДО СПРАВЛЯННЯ ПОДАТКІВ

Досліджено повноваження місцевої влади щодо справляння податків, а також охарактеризовано місцеві податки, до яких належить податок на майно та єдиний податок. Виокремлено основні перешкоди в розвитку місцевого оподаткування, а саме нестабільність податкового законодавства та суперечливість у відповідних нормативно-правових актах України, залежність органів місцевого самоврядування від органів державної влади. Для вирішення зазначених вище проблем необхідно, щоб доходи місцевої влади формувались за рахунок власних надходжень та внести відповідні зміни в законодавство України, усунувши при цьому колізії в діючих нормативно-правових актах.

Ключові слова: *місцева влада, органи місцевого самоврядування, справляння податків, повноваження, місцеве оподаткування.*

Постановка проблеми. Місцеві податки та збори є важливою складовою у фінансовій системі України, які є ефективним інструментом в розвитку місцевого самоврядування. Адже виконання функцій, які покладаються на органи місцевого самоврядування, неможливе без відповідного фінансового забезпечення. Однак на цей час система місцевих податків і зборів не відповідає загальносвітовим принципам. Складність полягає в тому, що законодавчо затверджені місцеві податки і збори та їх ставки не враховують реальних можливостей платників податків, тобто вони не виконують стимулюючої функції.

© Мінка Т. П., 2019
ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0001-6012-6973>
mtp2705@i.ua

© Руденко В. О., 2019
ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0002-2015-8564>
rudenkovaa2017@gmail.com